

*Partizani ih skinuli gole,
izudarali i žive bacili
sa 7 metara visine na stijene,
a onda ih dotukli*

dr. fra **Fabijan** **PAPONJA**

48 godina
profesor u gimnaziji u Širokom Brijegu
Franjevačka hercegovačka
provincija - Mostar

Rođen je 26. rujna 1897. u Lipnu kod Širokog Brijega, od oca Joze i majke Šime, rod. Prskalo. Osnovnu školu završio je u svom rodnom mjestu, gimnaziju u Širokom Brijegu, a bogosloviju u Mostaru i Innsbrucku (Austrija). Osim teologije, završio je i Filozofski fakultet te doktorirao u Ljubljani 1927. godine. Franjevački habit obukao je 1915. godine. Za svećenika je zaređen 1922. u Salzburgu (Austrija). Gotovo cijeli svoj život radio je kao profesor u Širokom Brijegu. Partizani su ga 8. veljače 1945. odveli iz Širokog Brijega, zvjerski mučili i ubili negdje u okolici Zagvozda.

Dr. fra Andrija Nikić u svojoj knjizi *Hercegovački franjevački mučenici* (1992.) o njemu piše:
Bio je vrlo plemenit i čovjekoljubiv, pa je znao cijeniti žrtve svojih ministranata... (darivao ih je). "Ali nama svaki njegov dar bio je velik dar, jer je potjecao iz njegove čiste ljubavi prema nama, pogotovu kada smo znali, da su to bili darovi od njegovih darova. Taj je čovjek bio fizički izvanredno dobro razvijen i jak, ali u tom je snažnom fizičkom liku djelovala živa ljubav prema njegovim dactma... Kao pravi Franjin brat, fra Fabijan je volio prirodu."

Dr. fra Fabijan Paponja provodio je vrijeme u Širokom Brijegu. Predavao je povijest i zemljopis u franjevačkoj gimnaziji. Međutim, došla je kobna veljača 1945. i napad partizana na tvrđavu hrvatstva i katolicizma u Hercegovini - Široki Brijeg. Među mučenicima našao se i fra Fabijan. Njegovo mučeništvo opisano je u članku *Glasa Koncila* (1990.) pod naslovom *Noge su im virile iz zemlje*. Taj smo članak već donijeli kao izvor podataka, ali ćemo ipak navesti nekoliko rečenica. U tom članku piše da su ih skinuli gole, izudarali i mučili, te ih žive bacili sa 7 metara visine na stijene. Još su pokazivali znakove života, a onda su ih dotukli.

Njegovi fratri za njega kažu da je, iako kršan i krupnoga stasa, bio nježan, posebno prema svojim dacima prema kojima je nastupao strogošću, ali i dobrotom oca i odgojitelja. To su stari hercegovački fratri, koji nisu bili

samo puni znanja, doktorskih i profesorskih titula, nego puni dobrote i odgoja. Tako je i on, i pored toga što je bio izuzetno sposoban kao profesor, bio izuzetno dobar i kao odgojitelj.

Ne zna se je li bio više učen ili više pobožan. To su ti naši stari fratri koji su znali skladno spojiti svoju veliku učenost, kojoj nisu bili ravni profesorima ni jedne druge gimnazije u cijeloj tadašnjoj državi. Sve su to bili izuzetno sveti ljudi, ljudi molitve i krunice, ali i izvrsni pedagozi. Đaci s njima nisu imali problema, niti su oni s dacima imali problema. Oni su primjerom svoga života i svojim znanjem odgajali svoje dake.

Izvori i literatura:

- Mandurić, Slavo, "Noge su im virile iz zemlje", *Glas Koncila*, 1990., br. 41, str. 6.
Nikić, dr. fra Andrija, *Hercegovački franjevački mučenici*, Mostar, 1992., str. 171-172.
Nikić, dr. fra Andrija, *Hrvatske žrtve rata u Hercegovini*, Mostar, 1995⁵, str. 30.